

El Fòrum Social Mundial (FSM) va concloure la seva última edició a Dakar (Senegal). Unes 75.000 persones pertanyents a organitzacions i moviments socials de tot el planeta es van donar cita del 6 a l'11 de Febrer a Dakar, en un esdeveniment que s'afirma imprescindible en el marc de l'actual crisi sistèmica, com a espai de trobada i d'articulació de xarxes, però que mostra també els seus límits i debilitats.

La present edició del FSM es va portar a terme en un context innegable del caràcter estructural i aprofundiment de la crisi, després que l'última edició tingués lloc a Belem (Brasil), el gener de 2009, mesos després de l'esclat de la mateixa. L'actual conjuntura posa damunt de la taula la urgència d'espais que permetin la coordinació de les lluites, avançar en estratègies d'acció a escala global i que visualitzin que un altre món és tan necessari com possible.

El Fòrum Social Mundial va complir amb l'objectiu de mostrar-se com un aparador, una plaça, de les alternatives, un punt de trobada d'una gran diversitat política i temàtica de col·lectius, majoritàriament africans i molts europeus. La presència d'Amèrica Llatina i d'Àsia, lògicament, va ser més feble. I va oferir un espai indispensable per a la urgent organització de les

Fòrum Social Mundial després de Dakar: entre la necessitat i la realitat

Escrit per Esther Vivas, Dakar. Fotos de Tona Gusi
dimarts, 22 de febrer de 2011 11:33

resistències col·lectives que va tenir la seva màxima visualització en les gairebé quaranta assemblees de convergència de grups, xarxes i col·lectius que es van dur a terme i, sobretot, en la multitudinària Assemblea de Moviments Socials, amb més de 3.000 assistents, i que es va convertir en una de les activitats centrals i més visibles del Fòrum. Una Assemblea que va reafirmar el seu compromís amb el combat contra el capitalisme i que va aprovar un calendari de mobilitzacions amb les dates centrals del 20 de març, com a jornada internacional en solidaritat amb les revolucions al món àrab, i el 12 d'octubre, com a dia d'acció global contra el capitalisme. Així mateix, la generació d'espais de treball i confluència abans i durant el FSM va permetre, també, la trobada, el debat i la coordinació de xarxes i organitzacions.

A Dakar vam veure des de grans conferències i referents del moviment altermundialista a petits tallers i lluites anònimes, totes elles imprescindibles en aquest complex combat per 'un altre món possible'. Les petites manifestacions i protestes improvisades que van recórrer el campus de la Universitat Cheikh Antha Diop, on es va celebrar l'esdeveniment, van posar de manifest la necessitat de vincular acció i reflexió. L'anomenada "aldea dels moviments socials" amb carpes de dones, camperols, habitants, productors, migrants... va ser un dels espais que millor van funcionar amb activitats, menjadors populars i assistents *non stop*.

El FSM a Dakar va ser, també, un pas endavant molt important respecte a l'última edició del Fòrum Social Mundial a l'Àfrica, a Nairobi, el gener del 2007. Si aquella, podem afirmar, va ser l'edició més controvertida del FSM amb unes entrades a un preu inaccessible per a la població

Fòrum Social Mundial després de Dakar: entre la necessitat i la realitat

Escrit per Esther Vivas, Dakar. Fotos de Tona Gusi
dimarts, 22 de febrer de 2011 11:33

local, esponsorització per part de multinacionals, etc., l'edició senegalesa no va repetir aquests errors i el perfil general del Fòrum va ser combatiu.

Així mateix, el procés cap a Dakar va comptar amb el treball i l'esforç que algunes xarxes, com el CADTM Àfrica, entre d'altres, van realitzar per a mobilitzar col·lectius socials de base de l'Àfrica Occidental i de la capital senegalesa. En aquest sentit, es va organitzar una caravana, dies previs a l'esdeveniment, que va recórrer diversos països de la regió donant a conèixer el procés i sumant a nous participants a l'esdeveniment i es van dinamitzar activitats lligades al FSM, com concerts o d'altres, en els barris perifèrics i més pobres de Dakar.

El Fòrum Social Africà, per la seva banda, la versió regional del Fòrum Social Mundial i un actor important en la seva organització, compta amb una sobre representació d'ONG del continent en detriment de xarxes i moviments socials, molt febles a la regió, el que explicaria, en part, que aquests tinguessin una menor presència a Dakar.

Una situació que es repeteix en el Consell Internacional, organisme de direcció del FSM, amb un desequilibri important entre ONG i xarxes socials, que en els darrers anys han disminuït el seu perfil i presència en el Consell i, conseqüentment, la seva influència. Si considerem que el Fòrum Social Mundial serà útil sempre i quan serveixi als interessos d'aquests moviments i als

Escrit per Esther Vivas, Dakar. Fotos de Tona Gusi
dimarts, 22 de febrer de 2011 11:33

processos de transformació sociopolítics, la seva pèrdua de pes hauria de ser un element a tenir molt en compte.

A nivell organitzatiu, aquesta edició ha mostrat debilitats importants. Començant pel caos organitzatiu que es va viure la primera jornada del FSM, en el qual les activitats previstes no comptaven amb aules assignades i es desconeixia on s'organitzaven les mateixes, problema que va continuar, encara que en menor mesura, durant tot l'esdeveniment, passant per la manca d'un programa fàcilment accessible amb les activitats diàries fins al preu del menjar, molt superior als estàndards locals, i que va despertar fortes crítiques, sobretot, entre els participants africans.

Segons van explicar els organitzadors, el caos inicial va ser degut a què el Govern va substituir al rector amb el qual s'havien establert els acords de cessió d'aules i el nou no va reconèixer els mateixos, no va deixar els espais ni va suspendre les classes, com s'havia acordat. En conseqüència, les organitzacions que tenien previstes activitats van haver de llogar o nous espais a la ciutat o ocupar carpes o sales buides de la Universitat.

D'aquesta manera, el FSM es va dur a terme en una universitat plena d'estudiants que inicialment miraven amb recel als altermundialistes que ocupaven el seu recinte, ja que ningú els havia informat de la trobada. Encara que, finalment, alguns d'aquests mateixos estudiants es van sumar al Fòrum i, fins i tot, alguns, com l'anomenat moviment d'estudiants "no orientats"/1, segregats pels seus orígens humils i que lluiten per accedir a una universitat teòricament pública però a la pràctica no accessible a tothom, es van sumar a l'esdeveniment amb la seva protesta.

En l'àmbit polític, cal assenyalar el boicot sistemàtic a les activitats del poble sahrauí realitzat per una part de la delegació marroquina, finançada directament pel govern del Marroc, i integrada, com van denunciar membres del CADTM i d'ATTAC Marroc, per persones que no tenien res a veure amb col·lectius i moviments socials. Agressions, insults i boicot als seminaris i intervencions dels participants sahrauís van ser l'estratègia seguida. Diversos assistents al FSM van denunciar els fets i van organitzar una manifestació improvisada al campus de la universitat, on van participar diversos membres del CADTM i d'ATTAC Marroc que van denunciar la mala imatge que aquestes pràctiques estaven donant a aquells participants i organitzacions socials marroquines que no tenien res a veure amb aquests fets. Davant d'aquests successos, un posicionament rotund del Comitè Organitzador del FSM hagués estat més que necessari.

Fòrum Social Mundial després de Dakar: entre la necessitat i la realitat

Escrit per Esther Vivas, Dakar. Fotos de Tona Gusi
dimarts, 22 de febrer de 2011 11:33

Una altra debilitat política a destacar va ser que tot i que les revoltes socials a Tunísia i a Egipte van tenir una presència transversal i van estar molt presents en el dia a dia dels activistes pendents de la caiguda o no de Mubarak, aquests processos revolucionaris al nord d'Àfrica no van tenir una centralitat política a la altura del que signifiquen tant per al continent com a nivell mundial. Les lliçons de l'aixecament del poble tunisià i egipci haguessin hagut de ser el *leitmotif* d'aquest Fòrum Social Mundial.

Més en general, els límits del FSM són també els límits del període, de dificultat per a transcendir els nuclis activistes i arribar a nous sectors socials. El Fòrum va passar pràcticament inadvertit a la ciutat de Dakar.

A nivell internacional, la falta d'una dinàmica de mobilització que empenyi és una de les grans debilitats que enfronta el procés del FSM, a l'erigir-se com un espai de referència, plural i divers, en un context en què no es donen protestes de referència coordinades a escala global. Amb la qual cosa, la manca de pressió des de baix, des de l'acció, podria escorar al Fòrum a posicions més institucionalistes.

El Fòrum no té la centralitat que va tenir en els seus començaments, en la fase d'ascens del moviment altermundialista, encara que la seva existència és important com a marc general de treball i trobada, sempre que es mantingui en sintonia amb les lluites socials.

Fòrum Social Mundial després de Dakar: entre la necessitat i la realitat

Escrit per Esther Vivas, Dakar. Fotos de Tona Gusi
dimarts, 22 de febrer de 2011 11:33

Altres debats i contradiccions s'enfronten al Fòrum Social Mundial: com integrar i/o visualitzar els processos de resistència a escala local amb una trobada de les característiques del FSM? Com mantenir aquest espai com un referent útil per a la transformació política i social en un context faltat de victòries concretes? I és que el biaix entre necessitat i realitat és encara molt gran.

El Fòrum Social Mundial se situa en un fràgil equilibri entre global i local, entre ONGs i moviments socials, entre institucionalització i autogestió, etc. Es tracta d'una tensió constant. Nairobi, el 2007, ens va ensenyar la pitjor cara de l'FSM, Mumbai, el 2004, una de les millors. La clau no oblidar a qui i per a què serveix el Fòrum Social Mundial: un contrapunt, que hauria de ser, infranquejable al capitalisme global.

1/ Al Senegal 'no orientat' significa que la universitat no et dóna la inscripció d'accés, tot i haver superat les proves d' entrada.

